

„ŽIVIMO PRED GOSPODINOM  
I PRED BOŽJIM OČIMA”  
(sv. Polikarp iz Smirne)

Andrea Filić

Sveti Polikarp bio je apostolski otac i biskup u Smirni. Vrlo je dobro poznao apostole, a za biskupa Smirne postavio ga je sam sveti Ivan apostol. Evo jednoga dragocjenog svjedočanstva koje je zabilježio sveti Irenej, opisujući svoja dječaćka sjećanja na svetog Polikarpa: „Bolje se sjećam onodobnoga nego onoga što se nedavno zbilo. Pouke iz djetinjstva sjedine se s dušom jer su zajedno s njome rasle. Stoga mogu besjediti o mjestu gdje je blaženi Polikarp, sjedeći, govorio, te o njegovim ulascima i izlascima, obilježju njegova života, tjelesnome liku, nagovorima što ih je uputio mnoštvu. I onda: kako je iznosio suživot s Ivanom i drugima koji su vidjeli Gospodina; kako je podsjećao na njihove riječi i na ono što su oni čuli o Gospodinu, njegovim čudesima i njegovu poučavanju; kako je Polikarp, preuzevši od očevidaca Života, Riječi, sve obznanio sukladno s Pismima” (Irenej Lionski, *Pismo Florinu*, prema: Euzebije Cezarejski, *Crkvena povijest*, V,20).

Polikarp je upoznao i svetog Ignacija Antiohijskog. U Smirni mu je iskazao gostoprimstvo i ljubav na njegovu putu u Rim, u mučeničku smrt. Ubrzo nakon toga Ignacije mu je uputio pismo iz Troade. Ignacija je, kao „uzor prave ljubavi”, Polikarp spomenuo u svojem pismu Filipljanima (Polikarp, *Pismo Filipljanima*, I,1). To pismo, u kojem se nalazi i citat iz naslova – „živimo pred Gospodinom i pred Božjim očima” (*Isto*, VI,2) – na izvrstan način potvrđuje ono što je Irenej napisao o Polikarpu. Ono vrvi novozavjetnim izričajima i pozivima na nasljedovanje Isusa Krista.

Poznato je i da je Polikarp 154. ili 155. godine kratko vrijeme proboravio u Rimu, ni manje ni više nego raspravljajući s papom Anicetom o datumu slavljenja Uskrsa. Premda se nisu složili o datumu, složili su se da je najvažnije da ostanu u međusobnom poštovanju i ljubavi (usp. Irenej, *Pismo papi Viktoru*, prema: Euzebije Cezarejski, *Crkvena povijest*, V,24). U Rimu je Polikarp čak susreo heretika Marciona. Njemu se

oštro suprotstavio, a neke je njegove sljedbenike, kao i neke gnostike, uspio obratiti.

Čim se vratio u Smirnu, ondje je buknuo progon kršćana. Tada je i sam predao svoj život za Isusa Krista, ne želeći ga zanijekati.

*Polikarpovo mučeništvo* najstariji je sačuvani izvještaj o mučeništvu. Sastavili su ga očevdci samoga događaja 156. godine. Iz toga spisa doznajemo da se biskup Polikarp nije nimalo prestrašio progona, da uopće nije imao namjeru skloniti se na sigurno, ali i da se, s obzirom na to da su ga bliski mu ljudi nagovarali da se skrije, dvaput selio s jednog seoskog imanja na drugo. Na prvom je „ostao s nekolicinom njih, danju i noću ništa drugo ne radeći nego, kao što je običavao, moleći za svakoga i za sve Crkve po svijetu” (*Polikarpovo mučeništvo*, V,1). Za vrijeme molitve imao je viđenje da će biti živ spaljen (usp. *Isto*, V,2). Na drugom je imanju odlučio da više neće bježati (premda je mogao), nego da će dočekati svoje neprijatelje. „Neka bude Božja volja”, rekao je (*Isto*, VII,1). Kada su oni stigli, izašao im je ususret i „odmah je naložio da im se posluži jelo i piće, koliko budu htjeli, a od njih je zatražio sat vremena da se na miru pomoli” (*Isto*, VII,2) Tada je, „stojeći na nogama”, molio „pun ljubavi prema Bogu tako da dva sata nije prestajao” (*Isto*, VII,3), a u molitvi se „spomenuo svih koji su nekada s njime općili, malih i velikih, slavnih i nepoznatih, kao i svekolike Katoličke Crkve po svoj zemlji” (*Isto*, VIII,1).

Nisu samo prijatelji nagovarali Polikarpa da se spasi, nego i neprijatelji. Uporno su ga uvjeravali da će ga osloboditi ako prokune Krista. Evo što im je odgovorio: „Osamdeset i šest godina mu služim i nije mi učinio nikakve krivice; kako bih mogao prokleti svojega kralja koji me spasio?” (*Isto*, IX,3).

Polikarpove posljednje riječi bile su molitva: „*Gospodine, svemogući Bože*, Oče ljubljenoga i blagoslovljenoga Sina svojega Isusa Krista, po kome smo te upoznali, *Bože* anđela, i *sila*, i *svih stvorenja*, kao i svega roda pravednika koji žive pred tvojim licem; blagoslivljam te jer si me smatrao dostojnim ovoga dana i ovoga časa da među mučenicima postanem dionik čaše tvojega Krista *za uskrснуće* tijelom i dušom *na život vječni* u neraspadljivosti po Duhu Svetome. Daj da među njih danas budem primljen preda te kao žrtva pretila i ugodna, kako si je pripremio, meni predkazao i sada ostvario, istiniti Bože u kome nema prijekare. Za to i

za sve ostalo hvalim te, blagoslivljam i slavim po vječnomu i nebeskom velikom svećeniku Isusu Kristu, tvojemu ljubljenom Sinu, po kome neka ti je slava zajedno s njime i Duhom Svetim sada i u sve vijeke. Amen.” (*Isto*, XIV,1-3)

Kada god mislim na Polikarpa, mislim na njegove godine. Zamišljam osamdesetšestogodišnjeg starca hrabra na lomači. Zamišljam i kako je tek nešto malo prije toga događaja taj starac još uvijek bio pun energije, toliko da je mogao poći u Rim te ondje raspravljati s papom o važnim pitanjima, susresti se s heretikom i obratiti one koji su skrenuli s puta prave vjere. To je onaj isti čovjek koji je odrastao s apostolima, čovjek čije su se riječi o apostolima i Gospodinu svetom Ireneju, još kao dječaku, zauvijek urezale u srce. To je isti čovjek koji je na svetog Ignacija očito ostavio snažniji dojam negoli svi drugi biskupi koji su ga primili – ta samo je njemu Ignacije osobno napisao pismo! To je čovjek koji je cijeli život proveo „pred Gospodinom i pred Božjim očima”! Ne čudi da je završio život u molitvi i potpunom predanju Isusu Kristu.

Kada god mislim na starca Polikarpa, mislim i na naše stare koji su na pragu odlaska iz ovozemaljskog života, koji se moraju suočiti s nemoći, osamljenosti i teškim dijagnozama. A tek nešto malo prije toga bili su puni energije, spremni raspravljati sa svakime, obavljati svakojake poslove. To su oni isti ljudi koji su nas učili Gospodinovim riječima, koji su nam u našoj krhkoj dobi usadili one pouke koje su se zauvijek sjedinile s našom dušom „jer su zajedno s njome rasle”.

Kada god mislim o Polikarpu, odanim ljudima koji su ga nastojali sačuvati od smrti seleći ga s imanja na imanje, mislim i na nas koji, odani svojim starima, pomislimo da ih možemo sačuvati od smrti pa ih selimo iz bolnice u bolnicu, iz ustanove u ustanovu. Teško je o tome govoriti. Odanost i ljubav traže sve moguće načine ne bi li sačuvale onoga kojega se voli, ne bi li mu olakšale starost, bolest, bol i smrt. No ponekad nam se dogodi, a da toga nismo ni svjesni, da previdimo ono što je našim starima najpotrebnije, ono što oni uistinu žele.

Polikarpova jedina želja bila je da ga se pusti da moli, da u molitvi pretrese još jednom pred Bogom sve svoje dotadašnje odnose s velikim i malim, slavnim i nepoznatim ljudima, da ih sve preporuči Bogu, da mu još jednom na svemu zahvali i da u onom zadnjem času predanja svojega života može proslaviti Oca, Sina i Duha Svetoga.

Ne zaboravimo da je i našim starima, a osobito našim umirućima, potrebna molitva – ona u osami, kroz koju će se susresti s Bogom, i ona u toplom ljudskom okružju, kroz koju će se u miru oprostiti od nas na ovome svijetu.